

Enkelthedens Hårde Arbejde

Essay om klassisk klavermusik og produktdesign
Kristian Hede, Juni 2017

Lad det være sagt med det samme - Jeg er så absolut novice i den klassiske musik. Med mine barnesko forsøger jeg at navigere rundt i et univers der stadig forekommer mig uendeligt. Derfor er det også med usikker hånd at jeg vælger mine første klassiske koncerter. Det er bedst hvis jeg på forhånd har bare lidt kendskab til komponisterne. Tænk hvis jeg skulle blive overrumplet!

En kollega anbefalede mig for et års tid siden at lytte til Chopins nocturner. Nattens sange. Små, korte kompositioner der virker så fredfyldte, at man kunne forledes til at tro, at Chopin netop skrev dem for at sende folk til ro. Nocturnerne fik mig overbevist. Det var smuk, enkel kompositionsmusik. Efter mange gennemlytninger af nattesangene, begyndte jeg at male et mentalt billede af Chopin. En sart og elegant mand, en fortæller for skønheden i en ond verden. Så smuk musik kan kun opstå i noget nær fuldkomne omgivelser, forestillede jeg mig. Jeg lyttede til nocturner når jeg var stresset, nocturner når jeg skulle skrive og tegne. De gjorde virkelig godt for mig.

Derfor blev jeg hurtigt interesseret i en koncert arrangeret i forbindelse med Gradus Klaverfestival i Musikhuset Aarhus. En for mig ukendt Mr. Kevin Kenner skulle spille solokonzert med et rent chopinprogram. Det måtte jeg høre! Uden at have sat mig videre ind i det reelle program, tog jeg til koncert med lommerne fyldt til bristepunktet af forventninger. Som indledning bragte Martin Lysholm Jepsen, lederen af Klaverskolen Gradus, en fyldestgørende præsentation af Mr. Kenner. Amerikaneren der tog på polsk musikskole for at "få Chopins værker ind under huden". Det indgyder respekt når en kunstner erkender sit mangelfulde bagland og rejser til selve epicentrene for de gamle kunstnere. Så vidt et kompliment til Kenner. Martin Lysholm Jepsen nævnte også at Kenner i 1990 havde vundet en prestigefyldt Chopin-konkurrence i Warszawa, Polen. En pris der mere eller mindre havde sikret ham en indkomst lige siden. Kenner slog mig allerede under præsentationen som en sart mand, der på fin vis ville gengive Chopins nocturner. Prisen fra Warszawa måtte om ikke andet, være beviset på, at han kunne fremføre dem værdigt.

Kenner går ind på scenen iført smokingjakke og -buks, akkompagneret af en sort skjorte hvor de øverste knapper var ladet uknappede. En underlig blanding af klassisk elegance og skødesløshed. Han hilser på publikum, sætter sig ved skamlen og mærker pedalerne til med spidsen af hans sorte lædersko. Kenner spiller naturligvis på Steinway & Sons. Han placerer en hånd fladt på hvert lår og lukker øjnene. En stille bøn og dyb koncentration. Han løfter hænderne op og lader fingrene glide let over tangenterne, som om han beroliger sin ridehest, og tager derefter fat på den første nocturne i programmet. Min mangel på forståelse af teknikkerne og systemerne i klassisk musik forhindrer mig i at gengive hvilken nocturne og hvilken toneart der er tale om. Men jeg kender den godt og Kenner skuffer ikke.

I den lille sal kommer publikum meget tæt på solisten. Allerede under det første stykke bliver jeg småirriteret over en let snorkende lyd, der er så kraftig, at den næsten spiller op mod musikken. Et stykke længere inde i programmet må jeg dog indse at den snorkende lyd kom fra Mr. Kenner selv. Svært at opponere imod. Han havde tydeligvis en plan for sin vejtrækning i disse stykker. Som en svømmer der er nødt til suge og puste luften på det rigtige tidspunkt, hev Kenner vejret ind i store portioner ad gangen. Altid i takt med musikken. Det sendte tankerne hen mod en anden vellidt klavervirtuos, canadiske Glenn Gould. Gould nynnede ofte selv med på de stykker ham spillede. På hans kendte indspilninger af Bachs Goldberg-variationer tjener hans stemme nærmest som en let basgang der hele tiden følges med musikken. Men hvor Goulds egen lyd følger musikken og virker som et bevis på nydelse, er Kenners vejtrækning så rå, at den for mig ofte stjæler mere opmærksomhed end instrumentet. Endda uden på noget tidspunkt at variere i toneart.

Enkelthedens Hårde Arbejde

Vores pladser var gode. Femte eller sjette række, midtfor. Vi kan både følge hænderne på klaviaturet og ansigtet der bøjet over det. Slaget på tangenterne er absolut spændende at følge, men i Kenners tilfælde er det tydeligt, at der er tale om en langt større kamp i hovedet end i fingrene. Manden lider og slider for os. Han tvinger klaveret til at frembringe de smukke toner og benytter opholdet mellem to stykker til at få styr på pulsen og fjerne den værste ansigtssved. Som afslutning på første sæt, vakler han hen ad flygelets side og formår næsten at vælte et banner der reklamerer for Gradus-festivallen. Han er tydeligvis svag eller svimmel. Det slår mig, at de smukke indspilninger jeg før har hørt, uanset om der er tale om Chopins nocturner eller mazurkaer, er helt blottede for den kamp musikeren har med sit instrument. Til tider med sit sind. Min referenceramme er betydeligere når det kommer til rockmusikken. Jeg husker særligt en scene fra guitarfilmen "It Might Get Loud", at kameraet panorerer op og ned af Jack Whites isblå hollowbodyguitar efter en koncert. Den er stænket til af blod og sved og ligner mere et våben fra et nyoverstået middelalderslag end et musikinstrument. Det billede passer på rockmusikken, der er kendetegnet ved sin råhed og energi, og på trods af voldsomheden, bliver man ikke overrasket. Jeg tillod mig dog at blive overrasket over den kamp Kenner havde med Steinway og hans søn. Der var ingen behagelighed. Han sidder der tydeligvis ikke for fornøjelsens skyld. Han sidder der for at besejre det mægtigste instrument og dominere det så voldsomt at kun de smukkeste harmonier får lov at forlade den højglanspolerede sorte krop. Kevin Kenner lider for skønheden. Måske i virkeligheden ikke for publikums skyld, men for sin egen. Da han efter et langt bifald forlader scenen, ligner han en plaget mand, der har stået ansigt til ansigt med sine indre dæmoner og denne gang besejret dem.

Kenners kamp fik mig allerede under koncerten til at meditere over det hårde arbejde der ligger i at få et kompliceret emne til at fremstå enkelt og let. Det er en kommunikationsdisciplin. Kenner gjorde det med Chopin. De dygtigste arkitekter og designere formår det samme. At få dybt komplicerede systemer og metoder til at fremstå så enkle, at en bruger uden forhåndskendskab kan gøre brug af produktet som var det skabt til ham. Den formidling formgivere arbejder med, bliver ofte overset som når klaverharmonier degraderes til elevatormusik eller vuggeviser. Der findes utal af klicheer omkring det hårde arbejde det er, at skabe et produkt der fremstår enkelt. At det bedste design er det man lettest overser. Men den oplevelse jeg havde i Musikhusets Lille Sal den søndag aften, har mindet mig om det slid og den kamp det kan være at frembringe noget let, elegant og enkelt. Chopin døde i 1849, men hans kompositioner lever i bedste velgående. Hans slid betalte sig. Det er hårdt arbejde at skabe noget der lever længere end én selv. Men det må være deri selve lidenskabens består.